

Kravpaket och tillämpningsanvisningar för hållbarhetskrav i upphandling av sjukvårdstextilier

Revisionshistorik

Version	Ändringar	Utförd av	Fastställt datum
1.0	Första versionen	Nathalie Wessberg, Region Skåne	2025-06-02

Inledning

Kravpaketet med tillämpningsanvisningar är framtagen inom ramen för regionernas nationella samarbete för Hållbar Upphandling. Syftet med detta kravpaket är att främja en harmonisering av regionernas kravställande av hållbarhetskrav och att stödja regionerna i hur tillämpning av kraven kan ske för att driva på hållbarhet och miljöutveckling inom området textilier. Kravpaketet innehåller både tillämpning av upphandlingsmyndighetens kriterier och ett antal framtagna kriterier anpassade för regionerna.

Regionerna har stora textilflöden och upphandlar idag flera olika typer av textilier och i stora volymer. Den största delen av textiliers miljöpåverkan kommer från dess produktion och det är därför viktigt att ställa krav som minskar miljöbelastningen från produktionen av textilierna och att textilierna har en så lång livslängd som möjligt.

Upphandlingsmyndigheten publicerade reviderade hållbarhetskriterier för textilier 2021 i myndighetens kriteriebibliotek. Dessa krav används idag i en stor utsträckning av regionerna. Vid framtagandet av kravpaketet har hänsyn tagits till regionernas tidigare ställda miljökrav och erfarenheter.

Omfattning och avgränsning

Detta kravpaket omfattar upphandling av textilier som används inom regionernas verksamhet. Det är textilier inom varugrupperna patientkläder och personalkläder inom sjukvården samt bädd- och badtextilier vilket kommer att ha samlingsnamnet sjukvårdstextilier. Kravpaketet kan även användas vid upphandling av övriga textilier, till exempel inrednings- och dekorationstextilier så som gardiner, kuddar och filter.

I de fall upphandling av sjukvårdstextilier görs inom ramen för en tvätt- och textiltjänst ska en annan vägledning användas. Se "Kravpaket och tillämpningsanvisningar för hållbarhetskrav i upphandling av tvätt- och textiltjänster" som finns tillgänglig från år 2026.

Kategorinivå 1	Kategorinivå 2	Kategorinivå 3 och 4
06 Facility Management	Tvätt och textilier	6.5.2.1 Textilier – Arbetskläder sjukvård
06 Facility Management	Tvätt och textilier	6.5.2.2 Textilier – Bäddutrustning
06 Facility Management	Tvätt och textilier	6.5.2.3 Textilier – Patientkläder
06 Facility Management	Tvätt och textilier	6.5.2.99 Textilier – Övriga textilier

Tabell 1 Kategoriindelning från LfU:s kategoriträd

Vägledning till kriterierna

Övergripande information och vägledning om nedanstående krav

I sammanställningen av kraven nedan framgår vilka kriterier som är *obligatoriska* att tillämpa och vilka kriterier som är *valbara* för en högre ambitionsnivå. De *obligatoriska* kraven ska kunna ställas av samtliga regioner. Det är även dessa krav som i första hand kommer att följas upp gemensamt. De *obligatoriska* och *valbara* kraven kan behöva kontrolleras mot marknaden och ibland kan undantag vara nödvändiga. De valbara kraven är också värdefulla att ställa, då de driver utvecklingen av marknaden framåt.

Undantag från vägledningen

Engångstextilier och ambulanskläder omfattas inte av kravpaketet.

Undantag från krav

Kravpaketet ska så långt som möjligt tillämpas för att gälla samtliga textilier som ingår i upphandlingen. Samtidigt kan det finnas behov inom regionerna att ha tillgång till vissa textilier innehållandes ämnen som i vanliga fall inte är önskvärda enligt kravpaketet. Observera att det därför är viktigt att vid en tidig marknadsdialog ta reda på vilka positioner och artiklar där undantag från specifika krav kan behöva göras vid den aktuella upphandlingen.

Textanpassning vid tillämpning i upphandling

I flera av kriterierna finns det röd text som är inom hakparenteser. Detta är text som varje region behöver fylla i och anpassa till den enskilda upphandlingen. I övrigt ska inte formuleringarna i kraven ändras.

Bevisning för uppfyllnad av krav

Varje krav kommer med en formulering gällande förslag på bevis som styrker att kravet uppfylls där så är tillämpligt. Detta är något som leverantören ska ha tillgängligt och som kan begäras in på anmodan. Detta kräver ingen utvärdering eller verifiering innan avtal signeras och kan verifieras under hela avtalsperioden. Det är upp till respektive upphandlande myndighet att besluta om man vill utvärdera dokument i samband med anbud, och det finns då en möjlighet att välja ett prioriterat urval av produkter, snarare än hela sortimentet, dock rekommenderas att dokumentation begärs in för samtliga positioner vid en anbudsutvärdering. Samma gäller vid en eventuell avtalsuppföljning under avtalsperioden.

För några av kraven ska dokumentation bifogas vid anbudet, och detta framgår då tydligt i kravtexten eller i vägledningstexten. Denna dokumentation ska då granskas och verifieras i samband med anbudsutvärderingen.

Sammanställning av krav

I tabellen nedan redovisas vilka kriterier från Upphandlingsmyndigheten och andra krav som ingår i kravpaketet av textilier och kan appliceras på sjukvårdstextilier.

Krav	UHM KravID	B/A/E*	Obligatoriska (X)	Valbara (V)
1. Upphandlingskrav				
1.1 Reningsverk i produktionen	KravID 11 451	B	X	
1.2 Avloppsrening i produktionen	KravID 11 457	A	X	
1.3 Ansvarsfullt skogsbruk	-	E	X	
1.4 Innehåll av särskilt farliga ämnen (kandidatförteckning)	-	E	X	
1.5 Begränsning av specifika ämnen/ämnesgrupper	-	E	X	
1.6 Antimikrobiella ämnen – Biocider (avancerad)	-	E	X	
1.7 Formaldehyd (basnivå)	KravID 10 019:4	B	X	
1.8 Formaldehyd (avancerad nivå)	KravID 10 019:4	A	X	
1.9 Färgämnen och pigment (basnivå)	KravID 10 007:3	B	X	
1.10 Färgämnen och pigment (avancerad nivå)	-	E		V
1.11 Mjukgörare i beläggningar/ytskikt och tryck (basnivå)	KravID 10 020:4	B	X	
1.12 Mjukgörare i beläggningar/ytskikt och tryck (avancerad nivå)	-	E		V
1.13 Flamskyddsmedel	-	E	X	
1.14 Vatten- och smutsavvisande behandling	-	E	X	
1.15 OEKO-TEX	-	E	X	
1.16 Typ 1 miljömärkta textilier vid avtalsstart	-	E		V
2. Tilldelningskriterier				
2.1 Klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv - tilldelningskriterie	-	E		V
3. Avtalskrav				
3.1 Typ 1 miljömärkta textilier senast 12 månader efter avtalsstart	-	E		V
3.2 Fairtrade-märkta textilier senast 12 månader efter avtalsstart	-	E		V
3.3 Klimat- och hållbarhetsrapport	-	E	X	
3.4 Klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv	-	E		V
3.5 Spårbarhet i leveranskedjan	-	E		V

* B = Basnivå, A = Avancerad nivå, E = Regionernas egna framtagna krav

1. Upphandlingskrav

1.1 Reningsverk i produktionen (KravID 11 451)

Kriterietext

Produktionsanläggningar som genererar avloppsvatten ska vara anslutna till ett reningsverk. Kravet omfattar minst processteget färgeri och beredning av textilens huvudkomponent.¹

Reningsverket ska finnas i anläggningen där processteget utförs eller utanför anläggningen i form av ett kommunalt eller annat externt reningsverk.

¹Det material som utgör minst 70 viktprocent av respektive textilprodukt som omfattas av kontraktet.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Giltig licens för någon av till exempel följande märkningar:
 - Svanen (Nordisk Miljömärkning), Textiles, hides/skins and leather, version 5
 - EU Ecolabel för textilprodukter, 2014/350/EU
 - GOTS, version 6.0 (2020) eller 7.0 (2023)
 - Bluesign APPROVED – criteria for production sites
 - OEKO-TEX Made in green
- Processbeskrivning av vattenreningen eller den slutna processen vid färgeri och beredning.
- Dokumentation om anläggningens anslutning till reningsverk utanför anläggningen, till exempel kommunalt reningsverk.
- Leverantörens eller underleverantörens (tillverkarens) egendeklaration av kravuppfyllelse (signerad med namn, titel och datum), inklusive teknisk dokumentation.

Vägledningstext

I Mistra Future fashions rapport, "The outlook report 2011–2019", framgår det att den största delen av textiliernas miljöpåverkan kommer från produktionen. Det är därför viktigt att ställa krav som minskar miljöbelastningen från produktionen. I detta kriterium ställs krav på att rening finns vid produktionsenheterna för färgning och beredning antingen på anläggningen eller utanför anläggningen i form av ett externt eller kommunalt reningsverk. Krav 1.2 Avloppsrening i produktionen används som ett komplement till detta krav och ställer krav på avloppsvattnets egenskaper i de fall ett reningsverk på anläggningen används som släpper ut avloppsvatten direkt till recipient.

1.2 Avloppsrening i produktionen (KravID 11 457)

Kriterietext

Avloppsvatten¹ som renas i produktionsanläggningen och släpps ut direkt i recipient ska uppfylla följande:

- COD-halten² ska inte överstiga 45 g/kg textil för ull.
- COD-halten² ska inte överstiga 20 g/kg textil för övrig textil.
- pH ska vara 6 - 9, om inte recipients naturliga pH avviker från detta intervall.
- Temperaturen får vara max 40 °C, om inte recipienten naturligt har högre temperatur.

Kravet omfattar minst processtegen färgeri och beredning vid produktion av textilens huvudkomponent³.

¹Slutna system som inte genererar avloppsvatten omfattas inte av kravet.

²COD (Chemical Oxygen Demand) kan mätas enligt ISO 6060 eller motsvarande metod. Det kan även mätas som TOC (Total Organic Carbon), pCOD (particulate Chemical Oxygen Demand) eller BOD (Biochemical Oxygen Demand) om korrelation till COD kan visas.

³Det material som utgör minst 70% av respektive textilprodukt som omfattas av kontraktet.

Förslag till bevis:

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Giltig licens för någon av till exempel följande märkningar:
 - Svanen (Nordisk Miljömärkning), Textiles, hides/skins and leather, version 5
 - EU Ecolabel för textilprodukter, 2014/350/EU
 - GOTS, version 6.0 (2020) eller 7.0 (2023)
- Analysrapporter där uppmätta COD-värden, pH-värden samt temperatur för avloppsvatten efter rening framgår. COD-utsläppen ska vara beräknade som genomsnitt för exempelvis 6 eller 12 månaders produktion. COD kan mätas enligt testmetod i ISO 6060 eller motsvarande metod. Det kan även mätas som TOC, pCOD eller BOD om korrelation till COD kan visas.
- Leverantörens eller underleverantörens (tillverkarens) egendeklaration av kravuppfyllelse (signerad med namn, titel och datum), inklusive teknisk dokumentation.

Vägledningstext

Kravet ställs för att begränsa utsläpp till närliggande vattendrag vid tillverkningen av textilier. Höga halter av COD (Chemical Oxygen Demand) i avloppsvatten kan leda till syrebrist i vattenmiljö och därmed skada djur- och växtliv. Kravet omfattar endast reningsverk som finns vid produktionen för att rena avloppsvatten som släpps ut i recipient. Reningsverk utanför anläggningen och slutna processer omfattas inte av kravet, eftersom de inte släpper ut avloppsvatten till recipient. Detta krav används som komplement till krav 1.1 Reningsverk i produktionen, se mer information i vägledningstexten för det kravet.

Tänk på att flera av förslagen på bevis är dokumentation som tillverkaren av textilierna måste inneha, men som ska kunna uppvisas av anbudsgivare och leverantör.

1.3 Ansvarsfullt skogsbruk

Kriterietext

Träråvara (nyfiber) som ingår i textilierna **ska** härstamma från ansvarsfullt skogsbruk.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Giltig licens för någon av till exempel följande märkningar:
 - FSC certifikat för råvaran
 - "FSC Promotional licence holder" intyg
 - Certifikat enligt PEFC ST 2001:2008 eller senare

Vägledningstext

Detta krav ska endast användas om textilier innehållandes råvaror, så som exempelvis cellulosa, ska upphandlas. Exempel på textilier som är cellulosabaserade är lyocell, viskos och modal. För övriga textilier är detta krav inte applicerbart, vilket behöver framgå tydligt i förfrågningsunderlag och kravspecifikation.

Bomull härstammar också från cellulosa, men omfattas ej av detta krav.

Svanen har krav på cellulosafibrer enligt krav O24. EU Ecolabel har krav (9a) på minst 25% att massfibrer ska härröra från trä som har odlats enligt principerna för hållbar skogsförvaltning enligt FAO:s definition. Den återstående andelen massafiber ska härröra från massa med ursprung i lagligt skogsbruk och skogsplantering så kravet skulle kunna uppfyllas genom EU Ecolabel om tillverkare även kan visa på att resterande del är från ansvarsfullt skogsbruk.

1.4 Innehåll av särskilt farliga ämnen (Kandidatförteckningen)

Kriterietext

Textilierna ska inte innehålla ämnen som finns upptagna på gällande kandidatförteckning (artikel 59 i Förordning (EG) 1907/2006 Reach) i halter över 0,1 viktprocent (1000 mg/kg) per ämne. Med 0,1 viktprocent avses varje individuell del av en vara¹. Detta gäller om ämnen finns kvar i slutprodukt i halter över 0,1 viktprocent och gäller för varje enskild del som i sig är en vara i en komplex vara.

Dokumentation som styrker att kravet uppfylls ska finnas tillgänglig hos leverantören och skickas till [region] på anmodan.

Om nya ämnen förs upp på kandidatförteckningen under avtalstiden, ska den upphandlande myndigheten underrättas om dessa ämnen förekommer i avtalade textilier över 0,1 viktprocent per ämne i varje enskild del som i sig är en vara. Detta ska ske inom sex månader efter den europeiska kemikaliemyndighetens (Echa) offentliggörande av en reviderad kandidatförteckning. Om avtalade textilier innehåller nya ämnen på kandidatförteckningen förbinder sig leverantören att under avtalstiden aktivt bedriva ett utvecklingsarbete med syfte att fasa ut dessa ämnen.

¹Viktprocenten avser varje individuell del av en sammansatt vara och avser alltså inte 0,1% av en sammansatt produkt, utan 0,1% av varje ingående del.

Förslag till Bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Giltig licens för någon av till exempel följande märkningar:
 - OEKO-TEX Standard 100 (produktklass I, II, III, IV)
 - EU Ecolabel för textilprodukter, 2014/350/EU
 - GOTS, version 6.0 (2020) eller 7.0 (2023)
 - Svanen (Nordisk Miljömärkning), Textiles, hides/skins and leather, version 5
- Analysprotokoll
- Leverantörens eller underleverantörens (tillverkarens) egendeklaration av kravuppfyllelse (signerad med namn, titel och datum), inklusive teknisk dokumentation.

Vägledningstext

Detta är ämnen med egenskaper som kan medföra allvarliga och bestående effekter på människors hälsa och på miljön. Kriteriet utesluter ämnen på kandidatförteckningen i halter över 0,1 viktprocent (1000 mg/kg). Vid denna nivå är leverantören enligt Reach-förordningen skyldig att lämna information om innehåll i produkten av ämnen på kandidatförteckningen, samt att lämna information till SCIP-databasen hos den europeiska kemikaliemyndigheten Echa.

OEKO-TEX Standard 100 begränsar de ämnen på kandidatförteckning som är relevanta för textilier och anses därav vara ett godkänt bevis för detta krav.

1.5 Begränsning av specifika ämnen/ämnesgrupper

Kriterietext

Textilier ska inte innehålla aktivt tillsatta ämnen enligt nedan i halter över 0,1 viktprocent (1000 mg/kg) per ämne:

- PAH (polyaromatiska kolväten)
- Aromatiska lösningsmedel
- Tennorganiska föreningar
- Nitrosaminer
- Arsenik och dess föreningar
- Bly och dess föreningar
- Kadmium och dess föreningar
- Kvicksilver och dess föreningar
- Sexvärt krom och dess föreningar

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Analysrapport
- Leverantörens eller underleverantörens (tillverkarens) egendeklaration av kravuppfyllelse (signerad med namn, titel och datum), inklusive teknisk dokumentation.

Vägledningstext

Detta krav syftar till att begränsa innehållet av metaller och andra föreningar som kan ha miljö- och hälsofarliga egenskaper i såväl produktionen av textilierna men även för den som använder textilierna.

1.6 Antimikrobiella ämnen – Biocider (avancerad)

Kriterietext

Textilierna ska inte innehålla aktivt tillsatta ämnen i avsikt att ge dem en antimikrobiell funktion¹.

¹Definition för antimikrobiell funktion enligt artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 528/2012.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Giltig licens för någon av till exempel följande märkningar:
 - Svanen (Nordisk Miljömärkning), Textiles, hides/skins and leather, version 5
 - EU Ecolabel för textilprodukter, 2014/350/EU
 - GOTS, version 6.0 (2020) eller 7.0 (2023)
- Leverantörens eller underleverantörens (tillverkarens) egendeclaration av kravuppfyllelse (signerad med namn, titel och datum), inklusive teknisk dokumentation.

Vägledningstext

Varor som är behandlade med biocidprodukter innehåller ämnen som kan vara farliga eller giftiga för människor och miljö. En vara som marknadsförs som biocidbehandlad, till exempel antibakteriell, ska enligt biocidförordningen märkas. Information ska även kunna lämnas om leverantören inte marknadsför varan som biocidbehandlad vara, enligt artikel 58 i biocidförordningen. Leverantören av varan ska på begäran inom 45 dagar kunna tillhandahålla information om eventuell biocidbehandling även om varan inte marknadsförs som biocidbehandlad vara till konsument, enligt biocidförordningen. Det är därmed möjligt att efterfråga informationen från leverantören. Om textilier där biocidfunktion specifikt efterfrågas som en funktion får undantag göras från detta krav.

1.7 Formaldehyd (Basnivå) (KravID 10 019:4)

Kriterietext Basnivå

Halten fri och (delvis) hyrdolyserbar formaldehyd (CAS-nr 50-00-0) ska inte överstiga 75 ppm (75 mg/kg) i textilierna.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Giltig licens för någon av till exempel följande märkningar:
 - OEKO-TEX Standard 100 (produktklass I, II, III, IV)
 - Svanen (Nordisk Miljömärkning), Textiles, hides/skins and leather, version 5
 - EU Ecolabel för textilprodukter, 2014/350/EU
 - GOTS, version 6.0 (2020) eller 7.0 (2023)
 - Bluesign APPROVED – BSSL (bluesign system substance list, användningsområde A, B)
- Analysrapport från ackrediterat laboratorium med uppmätta halter formaldehyd som uppfyller gränsvärdet i kravet. Analysen kan utföras i enlighet med Standard EN ISO-14184-1 eller motsvarande.
- Leverantörens eller underleverantörens (tillverkarens) egendeklaration av kravuppfyllelse (signerad med namn, titel och datum), inklusive teknisk dokumentation.

Vägledningstext

Avser kravställningen textilier till barn ska krav "1.4 Formaldehyd (Avancerad nivå)" användas.

Formaldehyd ingår i flera olika typer av behandlingar av textilier för att uppnå egenskaper som skrynkel- och krympfrihet, smuts- och vattenavvisning, flamskydd samt ökad tvättbeständighet. Det används även som konserveringsmedel för att förhindra skadeangrepp under transport. Formaldehyd är ett flyktigt ämne som därför lätt avges från produkter. Det är därför viktigt att ställa krav på låga halter.

Kriteriet på basnivå är på samma nivå som i bilaga XVII till förordning (EG) 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), för textilier till konsumenter. Kriteriet går dock längre än lagstiftningen eftersom det omfattar fler typer av textilier, till exempel personalkläder, som inte omfattas av lagstiftningen.

1.8 Formaldehyd (Avancerad nivå) (KravID 10 019:4)

Kriterietext Avancerad nivå

Halten fri och (delvis) hydrolyserbar formaldehyd (CAS-nr 50-00-0) ska inte överstiga 20 ppm (20 mg/kg) i textilierna.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Giltig licens för någon av till exempel följande märkningar:
 - OEKO-TEX Standard 100 (produktklass I)
 - Svanen (Nordisk Miljömärkning), Textiles, hides/skins and leather, version 5
 - EU Ecolabel för textilprodukter, 2014/350/EU (textilier för barn och textilier med direkt hudkontakt)
 - GOTS, version 6.0 (2020) eller 7.0 (2023)
 - Bluesign APPROVED – BSSL (bluesign system substance list, användningsområde A)
- Analysrapport från ackrediterat laboratorium med uppmätta halter formaldehyd som uppfyller gränsvärdet i kravet. Analysen kan utföras i enlighet med Standard EN ISO-14184-1 eller motsvarande.
- Leverantörens eller underleverantörens (tillverkarens) egendeklaration av kravuppfyllelse (signerad med namn, titel och datum), inklusive teknisk dokumentation.

Undantag

Skyddskläder som omfattas av förordning (EU) 2016/425 "Personal Protective Equipment (PPE)" undantas kravet.

Vägledningstext

Detta krav ska användas vid upphandlingar av textilier som är tänkta att i första hand användas av bebisar och barn under en längre tid, exempelvis deras kläder och andra textilier som bara används av bebisar och yngre barn. Det innebär att kravet inte behöver ställas på handdukar och bäddtextilier som också används av vuxna. För övriga textilier är det valfritt att använda. Om kravet vill användas för andra textilier behöver en marknadsundersökning göras för att kontrollera att textilierna på marknaden klarar kravet.

För vidare vägledning om formaldehyd se krav 1.3 Formaldehyd (basnivå).

1.9 Färgämnen och pigment (Basnivå) (KravID 10 007:3)

Kriterietext

De färgämnen och pigment som listas i tabellen nedan, ska inte förekomma i textilierna i högre halter än 50 mg/kg textil för varje enskilt ämne.

Ämne	CAS-nr
Dispersionsfärgämnen	
C.I. Disperse Blue1	2475-45-8
C.I. Disperse Blue 3	2475-46-9
C.I. Disperse Blue 7	3179-90-6
C.I. Disperse Blue 26	3860-63-7
C.I. Disperse Blue 35	12222-75-2
C.I. Disperse Blue 102	12222-97-8
C.I. Disperse Blue 106	12223-01-7
C.I. Disperse Blue 124	61951-51-7
C.I. Disperse Brown 1	23355-64-8
C.I. Disperse Orange 1	2581-69-3
C.I. Disperse Orange 3	730-40-5
C.I. Disperse Orange 11	82-28-01
C.I. Disperse Orange 37/76	13301-61-6
C.I. Disperse Orange 149	85136-74-9
C.I. Disperse Red 1	2872-52-8
C.I. Disperse Red 11	2872-48-2
C.I. Disperse Red 17	3179-89-3
C.I. Disperse Yellow 1	119-15-3
C.I. Disperse Yellow 3	2832-40-8
C.I. Disperse Yellow 9	6373-73-5
C.I. Disperse Yellow 23	6250-23-3
C.I. Disperse Yellow 39	12236-29-2
C.I. Disperse Yellow 49	54824-37-2
Syrafärgämnen	
C.I. Acid Red 26	3761-53-3
Basiska (katjoniska) färgämnen	
C.I. Basic Blue 26	2580-56-5
C.I. Basic Red 9	569-61-9
C.I. Basic Violet 3	548-62-9
C.I. Basic Green 4 (oxalate)	2437-29-8
C.I. Basic Green 4 (chloride)	569-64-2
Mordant (betningsmedel)	
Sodium dichromate	10588-01-9
Direktfärgämnen	
C.I. Direct Black 38	1937-37-7
C.I. Direct Red 28	573-58-0
C.I. Direct Blue 6	2602-46-2

C.I. Direct Blue 15	2429-74-5
Pigment	
Cadmium sulphide	1306-23-6
Lead orange	1314-41-6
Sodium chromate	7775-11-3
Potassium dichromate	7778-50-9
Acetic acid, lead salt, basic	51404-69-4
Pigment Red 104	12656-85-8
Pigment Yellow 34	1344-37-2
Navy Blue	118685-33-9

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Giltig licens för någon av till exempel följande märkningar:
 - OEKO-TEX Standard 100 (produktklass I, II, III, IV)
 - EU Ecolabel för textilprodukter, 2014/350/EU
 - GOTS, version 6.0 (2020) eller 7.0 (2023)
 - Bluesign APPROVED – BSSL (bluesign system substance list, användningsområde A, B, C)
- Teknisk dokumentation, till exempel analysrapport från ackrediterat laboratorium som innehåller information som visar att kravet uppfylls.
- Leverantörens eller underleverantörens (tillverkarens) egendeklaration av kravuppfyllelse (signerad med namn, titel och datum), inklusive teknisk dokumentation.

Vägledningstext

Färgämnen och pigment i textilier kan vara miljö- och hälsofarliga. De färgämnen och pigment som är listade i kravet är cancerframkallande, mutagena, reproduktions-toxiska eller potentiellt allergiframkallande. Tänk på att val av kulör på de textilier som upphandlas påverkar vilka pigment och färgämnen som ingår i textilen. Vid val av specifika kulörer kan det vara bra att föra dialog med leverantören för att undvika miljö- och hälsofarliga pigment och färgämnen.

Detta krav kan inte ställas tillsammans med det avancerade kravet 1.10 Färgämnen och pigment (avancerad nivå), utan ett av kraven behöver väljas. Alternativet är att det avancerade kravet kan ställas på endast utvalda textilier i en upphandling, men då behöver det tydligt framgå i upphandlingsunderlaget vilket krav som gäller för vilken textil.

1.10 Färgämnen och pigment (Avancerad nivå)

Kriterietext

Textilier ska inte innehålla aktivt tillsatta färgämnen och pigment som är klassificerade med nedanstående faroangivelser enligt gällande europeisk lagstiftning, Förordning (EG) nr 1272/2008 (CLP), varken i EU-harmoniserad klassificering (bilaga VI CLP-förordningen) eller vid självklassificering.

Faroklass	Faroangivelse
Cancerframkallande (Carc. 1A, 1B och 2)	H350, H351
Mutagen (Muta. 1A, 1B och 2)	H340, H341
Reproduktionstoxisk (Repr. 1A, 1B, 2 och Lact.)	H360, H361, H362
Luftvägssensibiliserande (Resp sens 1, 1A och 1B)	H334
Hudsensibiliserande (Skin sens 1, 1A och 1B)	H317
Farligt för vattenmiljön (Aquatic Chronic 1 och 2)	H410, H411

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Giltig licens för någon av till exempel följande märkningar:
 - Svanen (Nordisk Miljömärkning), Textiles, hides/skins and leather, version 5
- Leverantörens eller underleverantörens (tillverkarens) egendeclaration av kravuppfyllelse (signerad med namn, titel och datum), inklusive teknisk dokumentation.

Vägledningstext

Färgämnen och pigment i textilier kan vara miljö- och hälsofarliga. Kravet omfattar alla färgämnen med egenskaper som är cancerframkallande, mutagena, reproduktionstoxiska, sensibiliserande och farliga för vattenmiljön. Detta krav omfattar fler färgämnen än kravet på basnivå.

Om detta krav används så ska kravet på basnivå "1.5 Färgämnen och pigment (Basnivå) (KravID 10 007:3)" inte användas. Alternativet är att det avancerade kravet kan ställas på endast utvalda textilier i en upphandling, och att övriga textilier ska uppfylla kravet på basnivå, men då behöver det tydligt framgå i upphandlingsunderlaget vilket krav som gäller för vilken textil.

Miljömärkningen Svanen har undantag för vissa typer av färgämnen gällande faroangivelse H334 och H317 enligt krav O33 så används det som bevis för uppfyllnad av kravet behöver det kompletteras med en egendeclaration att färgämnen med dessa faroangivelser inte förekommer för att uppfylla vårt krav.

1.11 Mjukgörare i beläggningar/ytskikt och tryck (basnivå) (KravID 10 020:4)

Kriterietext

För textilier som har en beläggning/ytskikt och/eller tryck ska inte summan av ämnena i tabellen nedan överstiga 0,1 viktprocent (1000 mg/kg textil).

Nr	Ämne	CAS-nr
1	Di(2-etylhexyl)ftalat (DEHP)	117-81-7
2	di(2-metoxietyl)ftalat (DMEP, BMEP)	117-82-8
3	Dipentylftalat (DPP)	131-18-0
4	Diisopentylftalat (DIPP)	605-50-5
5	Di(heptyl, nonyl, undecyl)ftalat (DHNUP) 1,2-bensendikarboxylsyra di-(C7-11)-alkylestrar, grenad och raka	68515-42-4
6	Diisoheptylftalat (DIHP) (di(grenad C6-C8)alkylftalater	71888-89-6
7	N-pentylisopentylftalat	776297-69-9
8	Diisobutylftalat (DIBP)	84-69-5
9	Dibutylftalat (DBP)	84-74-2
10	Dihexylftalat (DnHP)	84-75-3
11	1,2-bensendikarboxylsyra dipentylester, grenad och rak	84777-06-0
12	Benzylbutylftalat (BBP)	85-68-7
13	1,2-Bensendikarboxylsyra dihexylester, grenad och rak	68515-50-4
14	Diisononylftalat (DINP) (28553-12-0) 1,2-bensendikarboxylsyra, di-C8-10-alkyl ester, grenad (68515-48-0)	28553-12-0 och 68515-48-0
15	Diisodecylftalat (DIDP) (26761-40-0) 1,2-benzendikarboxylsyra, di-C9-11-alkyl ester, grenad (68515-49-1)	26761-40-0 och 68515-49-1
16	Di-n-oktylftalat (DNOP)	117-84-0
17	Di-C6-C10- alkylftalat och di- C6, C8, C10- alkylftalat	68515-51-5
18	1,2-Benzenedikarboxylsyra, blandad decyl- och hexyl- och octyldiester	68648-93-1

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Giltig licens för någon av till exempel följande märkningar:
 - OEKO-TEX Standard 100 (produktklass I, II, III, IV)
 - Svanen (Nordisk Miljömärkning), Textiles, hides/skins and leather, version 5
 - EU Ecolabel för textilprodukter, 2014/350/EU
 - GOTS, version 6.0 (2020) eller 7.0 (2023)
 - Bluesign APPROVED – BSSL (bluesign system substance list, användningsområde A, B, C)
- Analysrapport från ackrediterat laboratorium med uppmätta halter av de angivna ftalaterna som uppfyller gränsvärdet i kravet. Analysen kan utföras i enlighet med Standard ISO14389:2022 eller motsvarande.
- Leverantörens eller underleverantörens (tillverkarens) egendeclaration av kravuppfyllelse (signerad med namn, titel och datum), inklusive teknisk dokumentation.

Vägledningstext

Mjukgörare används i beläggningar och tryck på textilier, framför allt i PVC. Många mjukgörare är hormonstörande och/eller reproduktionstoxiska. De mjukgörare som är listade i kravet är upptagna på kandidatförteckningen. Detta krav har ett gränsvärde för summan av samtliga ämnen och är därför lägre än begränsningarna i bilaga XVII och därmed skarpare än lagstiftningen.

I tabellen i kravet är ftalaterna på rad 17 och 18 tillagda utifrån regionernas framtagna lista på ftalater och dessa ingår inte i upphandlingsmyndighetens krav.

Detta krav kan inte ställas tillsammans med det avancerade kravet 1.12 Mjukgörare i beläggningar/ytskikt och tryck, utan ett av kraven behöver väljas. Alternativet är att det avancerade kravet kan ställas på endast utvalda textilier i en upphandling, men då behöver det tydligt framgå i upphandlingsunderlaget vilket krav som gäller för vilken textil.

1.12 Mjukgörare i beläggningar/ytskikt och tryck (Avancerad nivå)

Kriterietext

Beläggningar i tryck ska inte innehålla aktivt tillsatta ftalater. Där en ftalat definieras som en diester av orto-ftalatsyra (1,2-benzendikarboxylsyra).

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Giltig licens för någon av till exempel följande märkningar:
 - Svanen (Nordisk Miljömärkning), Textiles, hides/skins and leather, version 5
 - EU Ecolabel för textilprodukter, 2014/350/EU
- Analysrapport från ackrediterat laboratorium med uppmätta halter av de angivna ftalaterna som uppfyller gränsvärdet i kravet. Analysen kan utföras i enlighet med Standard ISO14389:2022 eller motsvarande.
- Leverantörens eller underleverantörens (tillverkarens) egendeklaration av kravuppfyllelse (signerad med namn, titel och datum), inklusive teknisk dokumentation.

Vägledningstext

Mjukgörare används i beläggningar och tryck på textilier, framför allt i PVC. Många mjukgörare är hormonstörande och/eller reproduktionstoxiska. Detta avancerade krav omfattar samtliga ftalater i tryck.

Om detta krav används så ska kravet på basnivå "1.11 Mjukgörare i beläggningar/ytskikt och tryck (Basnivå) (KravID 10 020:4)" inte användas. Alternativet är att det avancerade kravet kan ställas på endast utvalda textilier i en upphandling, och att övriga textilier ska uppfylla kravet på basnivå, men då behöver det tydligt framgå i upphandlingsunderlaget vilket krav som gäller för vilken textil.

1.13 Flamskyddsmedel

Kriterietext

Textilier ska inte innehålla aktivt tillsatta flamskyddsmedel i halter över 0,1 viktprocent (1000 mg/kg) per ämne.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Giltig licens för någon av till exempel följande märkningar:
 - Svanen (Nordisk Miljömärkning), Textiles, hides/skins and leather, version 5
- Analysrapport
- Leverantörens eller underleverantörens (tillverkarens) egendeclaration av kravuppfyllelse (signerad med namn, titel och datum), inklusive teknisk dokumentation.

Vägledningstext

Flamskyddsmedel används för att försvåra antändning och hindra spridning av brand. Det finns flera hundra olika flamskyddsmedel och många dem kan vara svårnedbrytbara, bioackumulerande och hälsoskadliga.

Behövs denna funktion i någon textil så behöver undantag göras för enskilda positioner i upphandlingen.

Om man efterfrågar denna funktion i någon textil och därmed gör undantag för kravet så bör upphandlingsmyndighetens krav "Flamskyddsmedel i textilier där flamskyddande funktion efterfrågas (10 016:3)" användas.

1.14 Vatten- och smutsavvisande behandling

Kriterietext

Textilier ska inte ha behandlats för att uppnå en vatten- eller smutsavvisande funktion.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Analysrapport
- Leverantörens eller underleverantörens (tillverkarens) egendeclaration av kravuppfyllelse (signerad med namn, titel och datum), inklusive teknisk dokumentation.

Vägledningstext

Högfluorerade ämnen (PFAS) är ett samlingsnamn för en grupp ämnen som används på grund av sina egenskaper för att få vatten, smuts eller fettavvisande ytor. Ett exempel är impregnering av textilier.

Gemensamt för alla PFAS-ämnen är att de är mycket svåra att bryta ner. Vissa PFAS kan ha skadliga effekter, både för människa och miljö. Alla PFAS-ämnen är syntetiskt framställda och finns inte naturligt i miljön.

Cykliska siloxaner är en annan ämnesgrupp som används för att ge textilier en vattenavvisande funktion som också har miljöfarliga egenskaper och är mycket svårnedbrytbara.

Behövs denna funktion i något plagg så behöver undantag göras för enskilda positioner i upphandlingen.

Om man efterfrågar en vattenavvisande funktion i någon textil och därmed gör undantag för kravet så bör upphandlingsmyndighetens krav "Vattenavvisande eller vattentät funktion i textilier där sådan funktion efterfrågas (10 018:3)" användas.

1.15 OEKO-TEX

Kriterietext

Textilier ska uppfylla OEKO-TEX Standard 100 för produktklass II Edition 02.2024 eller senare. Barn- och babyplagg ska uppfylla OEKO-TEX Standard 100 för produktklass I Edition 02.2024 eller senare.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Giltig licens för någon av till exempel följande märkningar:
 - OEKO-TEX Standard 100 (produktklass I eller II)

<https://www.oeko-tex.com/en/apply-here/standard-100-by-oeko-tex>

Vägledningstext

Textilier certifierade enligt OEKO-TEX 100 uppfyller ett antal olika kriterier som bland annat begränsar innehållet av särskilt farliga ämnen och flera färgämnen i den färdiga textilen. Detta i syfte att skydda textilanvändare från farliga kemikalierester i kläder och textilier. Det är därför viktigt att använda kravet till positioner som används närmast kroppen samt för de positioner som ska användas av bebisar/barn som är känsligare för hälsoskadliga ämnen. Fokusera med fördel på positioner som köps in i stora volymer.

För de textilier där detta krav ställs behöver inte krav 1.7 och 1.8 om formaldehyd och 1.9 om färgämnen ställas.

Om en region vill köpa in äldre textilier som producerats innan 2024 behöver versionen av OEKO-TEX 100 ändras i kravet för att det ska vara möjligt att ställa, alternativt att kravet får tas bort eller undantas för särskilda positioner i upphandlingen.

Det är viktigt att vi leverantörsdialog eller RFI undersöka vilka textilier som är certifierade enligt senaste versionen av OEKO-TEX Standard 100.

1.16 Typ 1 miljömärkta textilier vid avtalsstart

Kriterietext

Nedanstående textilier ska vara miljömärkta enligt Svanen (Nordisk Miljömärkning), Textiles, hides/skins and leather, version 5, Blå Ängeln för textilier, DE-UZ 154, eller EU Ecolabel för textilprodukter, 2014/350/EU.

[Miljömärkning och artikelnummer anges av anbudsgivaren för samtliga textilier i tabellen.]

Kravet avser:

Vara	Art.nr	Pos nummer/grupp	Miljö-märkning
[Badlakan frotté]		[172]	
[Handduk frotté]		[176]	

Det ska tydligt framgå på textilierna att de är miljömärkta, till exempel genom tryck eller etikett.

Anbudsgivaren ska senast vid avtalsstart inkomma med dokumentation som verifierar att textilierna är miljömärkta.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Giltig licens för någon av till exempel följande märkningar:
 - Svanen (Nordisk Miljömärkning), Textiles, hides/skins and leather, version 5
 - Blå Ängeln för textilier, DE-UZ 154
 - EU Ecolabel för textilprodukter, 2014/350/EU

Vägledningstext

Textilier som är miljömärkta enligt Svanen, Blå Ängeln eller EU Ecolabel uppfyller ett antal kriterier som granskas av tredje part gällande produktionen av textilier och begränsning av innehåll av vissa farliga ämnen i textilierna. Utbudet av miljömärkta textilier är begränsat och en marknadsundersökning måste göras för att kunna ställa detta krav på utvalda positioner i upphandlingen. Fokusera med fördel på positioner som köps in i stora volymer.

Tabellen i kravet kan vid behov tas bort och ersättas med att information anges i tillhörande prisbilaga eller liknande beroende på upphandlingsförfarande.

2. Tilldelningskriterier

2.1 Klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv

Kriterietext

För textilier på position [xx-xx] bör klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv ha beräknats, analyserats och dokumenterats. Livscykelanalysen ska vara utförd i enlighet med ISO 14040-serien, ISO/TS 14 067 eller ISO 14025.

Dokumentation som styrker att tilldelningskriteriet uppfylls **bifogas** anbudet i form av miljövarudeklaration (EPD), klimatfotavtryck, LCA eller motsvarande. Dokumentationen ska vara verifierad av en tredje part.

Vägledningstext

Detta krav kan användas för att möjliggöra insamling av genomförda livscykelanalyser eller liknande hos leverantören för att antal utvalda positioner i upphandlingen.

Leverantörsdialog bör genomföras innan detta krav ställs för att få kännedom om vilka textilier som har en genomförd livscykelanalys.

Kravet kan i utvärderingen ge mervärde om en livscykelanalys finns tillgänglig för utvalda textilier.

3. Avtalskrav

3.1 Typ 1 miljömärkta textilier senast 12 månader efter avtalsstart

Kriterietext

Minst **[tre (3)]** av de textilier som anges i tabellen nedan ska senast 12 månader efter avtalsstart uppfylla minst ett (1) av nedan angivna miljömärkningar;

- Svanen (Nordisk Miljömärkning), Textiles, hides/skins and leather, version 5
- Blå Ängeln för textilier, DE-UZ 154
- EU Ecolabel för textilprodukter (Kommissionens beslut av den 5 juni 2014 om fastställande av ekologiska kriterier för EU-miljömärket för textilprodukter (2014/350/EU))

[Miljömärkning och artikelnummer anges av anbudsgivaren för samtliga textilier i tabellen.]
[[vara] position [xx] och [vara] position [xx] ska vara miljömärkt 12 månader efter avtalsstart,
övrig vara är valbar för leverantören och ska anges i tabellen nedan vid anbudsinlämningen.
Miljömärkning anges för samtliga textilier i tabellen.]

Vara	Art.nr	Pos nummer/grupp	Miljö-märkning
[Badlakan frotté]		[172]	
[Handduk frotté]		[176]	

Det ska tydligt framgå på textilierna att de är miljömärkta, till exempel genom tryck eller etikett. Anbudsgivaren ska senast 12 månader efter avtalsstart inkomma med dokumentation som verifierar att textilierna är miljömärkta. Sådan dokumentation är: licens/certifikat från Svanen, Blå Ängeln eller EU Ecolabel.

Vägledningstext

Textilier som är miljömärkta enligt Svanen, Blå Ängeln eller EU Ecolabel uppfyller ett antal kriterier som granskas av tredje part gällande produktion av textilier och begränsning av innehåll av vissa farliga ämnen i textilierna. Utbudet av miljömärkta textilier är begränsat och en marknadsundersökning måste göras för att kunna ställa detta krav på utvalda positioner i upphandlingen. Detta för att det under avtalstiden ska vara möjligt för leverantören att införa en miljömärkning på utvalda textilier. Detta krav är möjligt att anpassa gällande antal av miljömärkta textilier samt vilka textilier som ska vara miljömärkta. Fokusera med fördel på positioner som köps in i stora volymer.

Det bör även skrivas in i avtalet om prisjusteringar för miljömärkta textilierna och att den gamla produkten som inte är miljömärkt ska tas bort. Tabellen i kravet kan vid behov tas bort och ersättas med att information anges i tillhörande prisbilaga eller liknande beroende på upphandlingsförfarande.

3.2 Fairtrade-märkta textilier senast 12 månader efter avtalsstart

Kriterietext

[vara], position [xx-xx], samt [vara], position [xx], ska senast 12 månader efter avtalsstart innehålla bomull som är odlad enligt principer för rättvis handel. Med principer för rättvis handel avses att bomullen i varan är odlad under förhållanden som är förenliga med:

- ILO:s kärnkonventioner om tvångsarbete, barnarbete, diskriminering och föreningsfrihet samt organisationsrätt (nr 29, 87, 98, 100, 155, 105, 111, 138 och 182)
- FN:s barnkonvention artikel 32
- Den arbetsrättslagstiftning som gäller där arbetet utförs.

Bomullsodlaren ska dessutom garanteras:

- Kostnadstäckande minimiersättning
- Extra prisprenie för investering
- Möjlighet till förfinansiering
- Långsiktiga handelsrelationer

Dokumentation som styrker att kravet uppfylls ska finnas tillgänglig hos leverantören och skickas till Beställaren på anmodan. Det ska tydligt framgå på textilierna att de är märkta, till exempel genom tryck eller etikett.

Anbudsgivaren ska senast 12 månader efter avtalsstart inkomma med dokumentation som verifierar att textilierna är Fairtrade-märkta. Sådan dokumentation är: licens/certifikat från Fairtrade.

Vägledningstext

Textilier som är rättvisemärkta säkerställer att textilierna produceras under förhållanden som är förenligt med ILO:s kärnkonventioner, FN:s barnkonvention och arbetsrättslagstiftningen som gäller där produktionen sker. Utbudet av rättvisemärkta textilier är begränsat och en marknadsundersökning måste göras för att kunna ställa detta krav på utvalda positioner i upphandlingen. Fokusera med fördel på positioner som köps in i stora volymer.

Det bör även skrivas in i avtalet om prisjusteringar för textilierna märkta med Fairtrade och att den gamla produkten som inte är Fairtrade ska tas bort.

3.3 Klimat- och hållbarhetsrapport

Kriterietext

Leverantören ska senast [xx datum] varje år inkomma med en klimat- och hållbarhetsrapport som minst innehåller gjorda inköp för föregående kalenderår, andel produkter med hållbarhetscertifieringar, samt redovisning av klimatpåverkan från inköpen.

I redovisningen av klimatpåverkan ska det i rapporten framgå vilken metod som använts för att beräkna klimatpåverkan från inköpen.

Vägledningstext

Detta krav syftar till att få information om textiliernas miljö- och klimatpåverkan.

Leverantören ska årligen skicka in en klimat- och hållbarhetsrapport på ett datum som bestäms av respektive region. Det kan vara bra att skicka en påminnelse till leverantören och begära in rapporten för att få den i tid enligt kravet.

3.4 Klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv

Kriterietext

Om det finns livscykelanalyser (LCA), miljövarudeklarationer (EPD) eller klimatdeklarationer upprättade för textilierna är det önskvärt att dessa skickas in vid avtalsstart. [Region] har som mål att minska miljöpåverkan från materialanvändningen i sjukvården och ett viktigt steg är att öka kunskapen om enskilda textiliers miljöpåverkan.

Vägledningstext

Detta krav kan användas för att möjliggöra insamling av genomförda livscykelanalyser eller liknande hos leverantören. Till skillnad från krav "2.1 Klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv - tilldelningskriterie" är detta mer öppet och leverantören kan skicka in det som redan eventuellt finns tillgängligt.

3.5 Spårbarhet i leveranskedjan

Kriterietext

[Region] önskar större kännedom om textiliernas leveranskedja. Leverantören ska vid ingående av avtal ange tillgänglig information om i vilket land varje delmoment av framställningen av offererade textilier sker i enlighet med tabell nedan. Om förändringar sker i leveranskedjan under avtalets gång ska Leverantör informera Beställaren om förändringarna.

Delmoment i framställning	Land
Odling av Bomull	
Oljeutvinning för Polyesterfiber	
Skogsproduktion för cellulosafiber	
Beredning/behandling av råvara Bomull	
Beredning/behandling av råvara Polyester	
Beredning/behandling av cellulosabaserad råvara	
Framställning av garn (spinning och sizing)	
Behandling av garn (färgning, blekning etc.)	
Produktion av tyget (vävning och stickning)	
Behandling av väv och trikå (färgning, finishing, sizing etc.)	
Tillskärning	
Produktion av konfektion	
Om möjligt ange information för nedan:	
Tråd	
Knapp	
Etikett	

Vägledningstext

Detta krav ger kunskap om textiliernas leverantörskedja och var produktionen av textilierna sker i samtliga steg. Varje region kan välja för hur många av textilierna som information ska begäras in för, förslagsvis utifrån hög volym eller andra aspekter som är prioriterade. För textilier som uppfyller och är miljömärkta med Svanen så finns denna information redan tillgänglig hos leverantören/tillverkaren. För att få en Svanen-märkning behöver denna typ av information lämnas in.